UUS!

Tiiu Kivirähk
KÄSITÖÖTUBA. KUNSTI- JA TÖÖÕPETUS, 4. OSA. TÄHTPÄEVAKAARDID

Meisterdamishuvilisi peaks rõõmustama, et „Käsitöötoa" perre on ilmunud ka sarja neljas liige „Tähtpäevakaardid".

Aastas on palju sündmusi ja tähtpäevi, mille puhul tahame pereliikmetele, sugulastele, sõpradele, tuttavatele häid soove öelda või neid millegagi rõõmustada. Omavalmistatud ja sobivas stiilis kujundatud kaart sobib õnnesoovide või tervituste edastajaks, lillede-kingituse täienduseks või kingiks lausa omaette kunstitööna. Ja miks mitte ka näiteks peokutseks. Kaarti ise välja mõeldes ja valmis meisterdades jätame sellesse alati killukese oma südamest ja headest soovidest.

Kaardiraamat pakub meisterdamiseks hulgaliselt ideid ja toredaid lahendusi. Ülevaatlikud skeemid, tööjuhendid ja pildid valmistöödest on head abimehed nii väikesele meisterdajale kui ka tema juhendajale. Saate teda, kuidas meisterdada ruumilisi kaarte, lõigata välja mitmesuguseid ažuurseid kujundeid, valmistada kollaaže ja *pop-up*-tehnikas kaarte. Kaardile võib kaunistusi punuda või meisterdada koguni liivast. Huvitavaid ja inspireerivaid võimalusi on palju.

Raamat on mõeldud I–IV klassi õpetajatele, aga ka lastevanematele ja kõigile teistele, kellele meeldib meisterdada.

TIIU KIVIRÄHK, autor

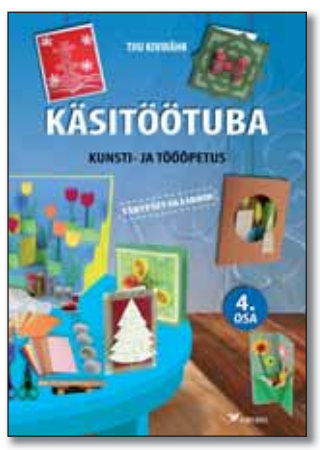

PUTUKAD-MUTUKAD KUTSUVAD FANTAASIALENNULE

Kui peres juhtub olema rohkelt rõõmsaid lapselapsi ja selline loominguline vanaema nagu Lully Gustavson, siis võibki juhtuda nii, et sünnib raamat, millest omakorda saavad rõõmu ammutada ka need, kes jäävad väljapoole selle pere ringi.

Raamat „Putukad-mutukad" täiendab kirjastuse Koolibri alushariduse sarja „Teeme koos!". Raamatu alapealkiri kuulutab: „Loe ja laula, meisterda ja mängi." Kõigeks selleks Lully Gustavsoni raamat ka ideid pakub ning kõike seda teha võimaldab. Kui on käepärast kirevaid ja põnevaid kangatükke, olgu viltriiet, fliisi, tülli, pitsi, lisaks karvapallikesi, litreid, pärleid, paelu, traadist õietolmukaid või pabernööri ning puust grilltikke,

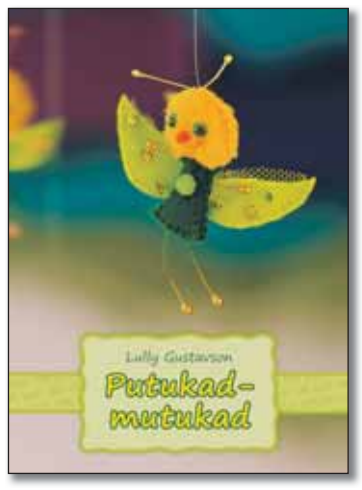

õmblusnõelu, värvilisi niite ja liimi, siis pole muud, kui läbi lugeda Lully Gustvsoni soovitused ja asuda meisterdama. Töövõtetest peavad selged olema üksnes nööpaugupiste ja krookimine. Ja nagu autor korduvalt rõhutab – juhtnööre pole vaja järgida sõna-sõnalt, hoopis olulisem on rakendada meisterdamise juures oma fantaasiat.

Putukate-mutukate sünnilugu selgitab ta ise nii: „See raamat on alguse saanud putukate-mutukate muinasjutumajast, mille meisterdasin oma lastelastele. Kui juba oli olemas putukate-mutukate maja, siis vajasime ka putuka-mutukanukke. Neid me siis üheskoos meisterdama hakkasimegi. Eriti palju sai putuka-mutukalapsi, kes omakorda vajasid lasteaeda. Ja majakesest kujuneski mutukate-putukate lasteaed." Raamatu järgi saab lugejagi nüüd omakorda meisterdada liblikatüdrukuid ja kiilipoisse, putuka-mutukabeebisid ja nende issisid-emmesid. Kindlasti leidub igas kodus ka midagi, millest annab putukatele-mutukatele maja või lasteaia ehitada.

Ja neil hetkedel, kui meisterdamiseks aega või tahtmist pole, võib putukate-mutukate raamatut lehitseda kui põnevat jutu- ja pildiraamatut ning mängida näiteks mõttemänge. Seda tänu Mare Kõrtsini kujundusele ja fotograaf Martin Halliku piltidele, mis ka nõela ja niiti haaramata fantaasiale rohkelt allikmaterjale pakuvad.

KÄRT JÄNES-KAPP, toimetaja

MÄNGUÕPIK

Kus ehani ma mängisin küll lille, rohuga... luuletab Koidula oma lapsepõlvest. Just sellist lapsepõlve igatseb meist igaüks!

Joosta kasteheinas, küsida üksteiselt kukk või kana, noor või vana? Vaadata võilillega kurgu alt võikollast. Puhuda orasheinapilli ja karjasepasunat. Või pritsida sõpra putkepritsist.

Või siis vahtrakopteril lennata lasta. Või jõhvikate võidujookse pidada.

Kuidas mängida kuuse all pähklimänge, kuidas teha kasutatud jõulukuusest põnev pulgamäng?

Lumi, see võrratu lumi. Lumes saab möllata lõputult ja mängida parima voolimisvahendiga, mis iial ilma loodud.

Pärimuspõhised ilmamängud hakkasid ilmuma mõne aasta eest Eesti Päevalehe esmaspäevasel loodusküljel. Vajadus nende kogumiseks, kujundamiseks ja avaldamiseks selgus paljude õuesõppe õpetajakoolituste käigus, kus suurima põnevuse ja õhinaga omandati just poolunustatud mänge.

Raamatu „Ilmamängud. 64 lustakat rahvapärimuslikku õuemängu" mõte oli, et saan nii lasteaiaõpetajatele kui ka lapsevanematele meelde tuletada nende enda lapsepõlvemängud, mida lastele edasi õpetada. Et plastlelu asemel, mille tootmiseks tuleb ohtralt maapõuest naftat ammutada, mängiksid lapsed lillede, kivide, käbidega.

Paraku sai minu enda mälus talletatud mängudepagas pärast 10–15 mängu otsa. Ja siis sai küsitletud õpetajaid, vanemaid inimesi, tuhnitud vanaema ja vanaisa märkmetes, mõeldud mänge ka ise juurde üheskoos pisitütrega.

Kuuskümmend neli mängu on nüüd raamatus ajaliselt jaotatud aastaringi. Nii et igal nädalal saab lastega koos ära õppida ühe mängu, mis õpetab suhtlema loodusega.

Eriti olulised on need mängud algklasside õpetajatele, kuna selles toimub eas õpilaste jaoks õppimine olulisel määral just mängimise teel. Mängides omandatakse väärtushinnangud nii loodusega kui ka omavaheliseks suhtlemiseks. Samas pakuvad pärimuspõhised ilmamängud võimaluse vahetuks kokkupuuteks loodusega, kehaliseks liikumiseks ning rahvapärimuse tundmaõppimiseks. Mängimine aitab leevendada stressi ja koolitüdimust,

arendab loovust ning empaatiavõimet.

Võtmeküsimuseks pärimuspõhiste ilmamängude rakendamisel algklasside õppes on mängimise sidumine õppekavas püstitatud eesmärkidega. Selle juures on oluline osa refleksioonil ehk adumisel, mis peab õpetaja juhendamisel järgnema igale mängule. Paljud mängud on põnevad mängida iseenesest, lihtsalt mänguna, kuid mängude kasutamisel õppimise juures annavad need hea võimaluse ka mängu otstarbe üle mõlgutamiseks.

Mängude õpetamine üksnes kirjasõna järgi on keerukas, seepärast on raamatusse kunstnik Kadri Roosi minu enda kriipselduste järgi joonistanud mänguõpetused ja lisanud väga vahvaid pilte ning rahvuslikke mustreid, mida on hea lastega üheskoos järgi joonistada ja miks mitte ka riietele tikkida.

Mängida, mängida, mängida!

KRISTEL VILBASTE, autor

KATI JA JETI

Aastat viisteist tagasi, vastikul sügisõhtul, läksime koos Potaga, meie uhke kolmevärvilise spaanieliga, Lasnamäe üheksakorruseliste majade taha pissile.

Pota, õige nimega Pontius Lollius, ajas kingakõrguses lumes jälgi taga, mina aga igavlesin tinaraske taeva all, kui äkki hakkas mu peas kumisema mingi teab-kelle-poolt kokku pandud jutt. Ausõna, mina seda välja mõelnud ei olnud, sõnad lihtsalt ladestusid üks teise järele: Kati, Jeti, väike maja linna serval ja muidugi Pota ise.

Veerand tundi hiljem tundsin, et midagi hakkab justkui kujunema ja sikutasin Pontuse koju. Ja peagi avastasin end saja-aastasesse Mercedese kirjutusmasinasse toda juttu toksimas.

Tegemist oli liiklusjutuga. Tüdruk Kati, lumeinimene Jeti ja muidugi väsimatu Pontius Lollius, uue nimega Pontu-Lontu hakkasid linna vahel kolama ja kõiksugustesse liiklusega seotud olukordadesse sattuma. Need asjad olid mul peas, sest elu on näidanud, et neli viiendikku kõikidest liikluspahandustest juhtub paarikümnes väga sarnases olukorras, musttuhat ülejäänut aga kuigi sageli ei kordu ja mahuvad ära ülejäänud viiendikku. Ehk tarku sõnu kasutades: liiklusohutuse kogu probleemistik on koondunud tüüpsituatsioonide loetud arvu, kõige muu peale pole mõtet aega raisata, sest niikuinii kõike ette ei näe ja meelde ei jäta.

Lapse liikumise maanteel või linnas teeb keeruliseks veel kaks asjaolu. Nimelt ei ole võimalik talle sisse süstida algorütmi, et nüüd pead sa tegema nii, nüüd aga naa. Seda ei võimalda ei meie liiklusreeglid, mis ei kirjuta lahti kõike, mis last ees oodata võib, kui ka autojuhid, kes ei suuda ka selgetest reeglitest kinni

pidada. Lugenud läbi sajad lastega juhtunud liiklusõnnetuste toimikud, ütlesin kunagi: aitab, liiklusmärkide trükkimisega päevikukaantele me kaugele ei jõua!

Siit sündiski projekt, mille mõte oli „Laps liikluses nagu Mowgli džunglis". Millised ka poleks liiklusreeglid või autojuhid, laps peab ennekõike lootma iseenda peale. Liiklustädi Mare Arna toetusel läks asi käima. Lapsed hakkasid saama õpetust, mismoodi käituda ühte või teise olukorda sattudes. Lapsed said targemaks nii lasteaia või kooli liiklustunnis, meie liiklusraamatut lugedes, meie liiklusfilmi vaadates ning lõpuks ka meie internetti vaadates. Kahjuks oli kõike seda väga vähe, sest me ei osanud ennast tollal maksma panna.

„Kati ja Jeti" pidi ilmuma täies pikkuses juba 15 aastat tagasi, kuid meie partnereid tabas majanduslik põnts ning ilmuda sai vaid üks vihik. Nüüd võttis asja käsile Koolibri. Tegemist on ühelt poolt õpikuga, teiselt poolt lastejutuga või siis vastupidi.

Raamatukeses on kirjeldatud suurem osa pidevalt ette tulevaid olukordi ning püütud neid lahti seletada ja tegutsemisjuhiseid anda. Loomulikult mitte kõiki, sest seda ei kannataks ei trükipind ega lapse pea, suurema mahu ja liikluskorralduse pisidetailide rohkuse korral läinuks kõik segi.

Kati ja Jeti ning koer Pontu seiklused on mõeldud lapsevanemale, lasteaia- ja algklassiõpetajale mitte üksnes ettelugemiseks, vaid põhjalikuks läbiarutamiseks.

Peale esmaste liiklusnõuete on siin peamine tähelepanu suunatud olukordadele, mis liikluses iga päev tekkida võivad ning tegevusele, mida üks taoline olukord lapselt nõuab. Üheskoos Kati, Jeti ja Pontu-Lontuga, kes nüüd juba taevastel lagendikel klähvib.

Kõigile ohutut liiklemist soovides,

KIRILL TEITER, autor

Koolibri Uudiseid annab välja AS Koolibri. Leht ilmub neli korda aastas.
Projektijuht Katrin Kliimask / Toimetaja Kadri Haljamaa / Kujundaja Tiit Tõnurist / Küljendaja Lauri Haljamaa
www.koolibri.ee / Hiiu 38, Tallinn / Telefon 651 5300 / *koolibri@koolibri.ee*